

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ АВТОМОБИЛЬ ВА ЙЎЛЛАР ИНСТИТУТИ

ИҚТИСОДИЁТ ВА БОШҚАРУВ ФАКУЛЬТЕТИ

**«ЎЗБЕКИСТОН ТАРИХИ ВА СИЁСАТШУНОСЛИК»
КАФЕДРАСИ**

САЛОҲИДДИНОВА Н. М.

**ХАЛҚАРО ҲУҚУҚДА
ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ
ОБЪЕКТИ ВА СУБЪЕКТИ
ТУШУНЧАСИ**

УСЛУБИЙ КЎРСАТМА

ТОШКЕНТ - 2010

Услубий кўрсатма 2010 йил 28 сентябрда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Мирзо Улуғбек номли Ўзбекистон Миллий университети қошидаги Олий педагогика институти «Гуманитар фанлар» кафедраси мажлисида муҳокама қилинди (Баённома № 2) ва 2010 йил 5 октябрда «Ўзбекистон тарихи ва Сиёсатшунослик» кафедрасининг умумий йиғилишида (6-сонли Баённома) муҳокама этилди

Тузувчи : «Ўзбекистон тарихи ва Сиёсатшунослик» кафедраси
катта уқитувчиси **Н.М. САЛОХИДДИНОВА**

Такризчилар: Ўзбекистон Миллий университети юридик факультети
доценти **А. МАМАТҚУЛОВ** ва
ТАЙИ «Ўзбекистон тарихи ва Сиёсатшунослик» кафедраси
доценти **А.П. АЛЛАБЕРГЕНОВ**

«Иқтисодиёт ва Бошқарув» факультети Илмий-услубий йиғилишида 2010 йил 15 октябрда муҳокама этилди ва нашр этишга рухсат этилди (3-сонли Баённома)

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚДА ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ОБЪЕКТИ ВА СУБЪЕКТИ ТУШУНЧАСИ .

МУНДАРИЖА

Кириш.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ТУШУНЧАСИ

Асосий қисм :

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ОБЪЕКТИ ТУШУНЧАСИ.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ СУБЪЕКТИ ТУШУНЧАСИ.

**ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДАГИ УМУМТЕХНИК
МУАССАСАЛАРИДА “ҲУҚУҚШУНОСЛИК” ФАНИ
ЎҚИТИЛИШИДА “ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ АСОСЛАРИ” МАВЗУСИНИ
ЎРГАНИШДА УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР.**

ХУЛОСА .

ГЛОССАРИЙ.

АДАБИЁТЛАР.

ИЛОВА.

КИРИШ.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ : тушунчаси ва унинг ҳуқуқ тизимида тутган ўрни.

XX асрнинг охири - XXI аср бошларида дунё харитаси умуман ўзгариб кетди. Янги, мустақил давлатлар пайдо бўлиши, табиийки, у билан боғлиқ янгича шарт-шароитларни ҳам юзага келтирди. Жумладан, янги давлатлар мустақиллигининг тан олиниши масаласи. Бу айтиш мумкинки, халқаро сиёсатнинг муҳим муаммосига айланмоқда. Ҳозирги давр цивилизациясининг яхлитлиги, бир бутунлиги ва ўзаро боғлиқлиги универсал асосда ҳуқуқий тартибга солиш зарурияти мавжуд бўлиб, натижада ҳозирги универсал ҳуқуқ меъёрлари вужудга кела бошлаган. Тинч-тотув яшаш, ҳамкорлик принциплари аҳамиятининг умум тан олиниши уруш ҳуқуқи институти, халқаро ҳуқуқий жавобгарлик, консуллик ва дипломатик ҳуқуқларда сезиларли ўзгаришнинг юз беришига олиб келган. Халқаро ҳуқуқнинг янги принциплари ва институтлари ичида аввалом бор, халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик ва куч билан таҳдид қилмаслик, агрессия учун давлатларининг жавобгарлиги ҳамда халқаро ҳуқуқнинг алоҳида соҳасига айланган инсон ҳуқуқларини хурмат қилиш кабиларни ажратиб кўрсатиш мумкин. Ҳозирги ҳуқуқий онг жиноятчиликка қарши кўрашда халқаро ҳамкорликни ўрнатиш имконини беради. Ҳозирги давр халқаро ҳуқуқи учун халқаро ташкилотлар, атроф муҳитни ҳимоя қилиш каби янги халқаро ҳуқуқ соҳаларининг вужудга келиши билан характерлидир. Ҳозирги давр халқаро ҳуқуқи давлатлар томонидан яратиладиган, улар ўртасидаги ва халқаро муносабатларнинг бошқа қатнашчилари ўртасидаги муносабатларни тартибга солиш учун ҳамда халқаро тинчлик ва ҳамкорликни таъминлаш мақсадига қаратилган юридик меъёрлар тизимидан иборат. Халқаро ҳуқуқни ҳозирги давр нуқтаи-назаридан тушуниш юз йиллар давомида шаклланган.

Ҳозирги дунёда алоҳида кишилар, ташкилотлар ва давлатлар ўртасидаги интеграциявий алоқалар сезиларли равишда кучайиб бормоқда, улар ўртасидаги ўзаро боғлиқлик ўсиб бормоқда. Бу жараёни олимлар

глобаллашув деб атайдилар. Глобаллашув ранг-барангдир, у жамият ҳаётининг турли соҳаларини қамраб олади. Шу сабабли Олий таълим муассасаларида халқаро ҳуқуқ ва унинг категорияларини ўрганиш долзарб вазифалардан биридир.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ – бу давлатлар ўртасидаги муносабатларни тартибга солади. Халқаро ҳуқуқ миллий ҳуқуқдан фарқ қилиб, бир қатор ўзига хос хусусиятларига эга. Халқаро ҳуқуқда миллий ҳуқуқий тизимдан фарқли улароқ олий орган мавжуд эмас ва тегишли масалалар халқаро муносабатлар иштирокчиларининг розилиги билан тартибга солинади.

Халқаро ҳуқуқ – давлатлараро тинчлик ва хавфсизликни таъминлашга қаратилган, халқаро муносабатларни ривожлантиришга хизмат қилади ҳамда халқаро ҳуқуқ субъектлари томонидан яратилган юридик нормалар ва принциплар тизимидан иборатдир.

Мазкур таърифдан халқаро ҳуқуқнинг қуйидаги ўзига хос жиҳатлари келиб чиқади:

- халқаро ҳуқуқ – ягона мақсад ва принциплар асосида яратилган нормаларга эга тизим ;
- халқаро ҳуқуқ нормалари давлатлараро муносабатларни тартибга солади;
- ҳозирги замон халқаро ҳуқуқининг асосий мақсади – халқаро тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш ҳамда давлатлар ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларга риоя этишни таъминлашдан иборатдир.

Халқаро ҳуқуқ нормасида субъектларнинг, аввало, давлатнинг умумий иродаси ифодаланган. Яъни давлатлар муайян халқаро ҳуқуқ нормасини яратиш жараёнида ўз хоҳиш-истаклари билан ҳаракат қилишади. Халқаро ҳуқуқ объектига муайян халқаро муносабатлар, энг аввало, суверен давлатлар ўртасидаги муносабатлар киради.